

## Stockholms juristprogram reformeras

Obligatoriska blocket minskar • Nationalekonomi ej obligatorisk • Förvaltningsrätten utökas

Juristprogrammet vid Stockholms universitet ska reformeras. Till nyheterna hör bland annat ett ökat inslag av valfria kurser, att europeisk integrationsrätt ska genomsyra samtliga ämnen samt att förvaltningsprocessen blir ett obligatoriskt ämne. Vidare ska studenterna bättre kunna ta tillvara förvärvade kunskaper genom återkommande moment av metod samt skriftlig och muntlig träning.

Det har gått 15 år sedan juristutbildningen vid Stockholms universitet senast reformerades. Under dessa 15 år har stora förändringar skett i omvärlden. Juridiken har internationaliserats, inte minst genom Sveriges medlemskap i EU. En annan viktig utveckling är att juristens arbetsmarknad har blivit alltmer mångfacetterad.

Förslaget till en reformerad utbildning har tagits fram av en arbetsgrupp ledd av professor Marie Sandström, prodekanus och ordförande i utbildningsutskottet. Till underlag för reformen ligger bland annat kvalitetsgranskningar från Högscoleverket, intervjuer med arbetsgivare, enkätundersökningar med utexaminerade juriskandidater, kursutvärderingar, intervjuer med studerande och den så kallade Företagsbarometern som undersöker juridikstuderares attityd till det kommande arbetslivet. Naturligtvis har förslaget även diskuterats med institutionens lärare.

Ett återkommande tema i kontakten med studenterna och de utexaminerade har varit att de upplever en brist på progression; hårdar man upplever studenterna att de är nybörjare varje gång de påbörjar en ny kurs. Från arbetsgivarhåll hävdas att de nytexaminerade studenterna ofta har svårt för självständigt tänkande då de konfronteras med komplexa juridiska frågeställningar.

Den nya utbildningen kommer därför att innehålla tre "stationer" där den juridiska metoden betraktas för sig och inte bara som ett verktyg för att belysa ett visst rättsområde. Den första stationen ligger redan på juridisk introduktionskurs, JIK, bland annat genom att nuvarande kursen juridisk informationssökning integreras med JIK:en samt att tydligare fokus läggs på PM-skrivande, föredragningsteknik och retorik. Det andra blocket ligger på rätts historia i mitten och den tredje på rättsinformatik och allmän rättslära i slutet av det obligatoriska blocket i utbildningen.

Europarättens inflytande gör enligt arbetsgruppen att man knappast längre kan tala om en juridisk metod. De anser därför att studenterna bör komma i kontakt med den europarättsliga metoden redan på termin 1 genom att den läses parallellt och delvis integrerat med JIK:en och statsrätten. De föreslår vidare att europarätten tillsammans med den "klassiska svenska" metoden, löper som två parallella spår genom hela utbildningen.

– En koordinator för det europarättsliga studiet ska borgen för att detta perspektiv genomsyrar hela utbildningen. Koordinatoren kan beskrivas som en kursföreläsare utan kurs, eller en ämnesföreläsare, som tillsammans



Undervisning och träning i det juridiska hantverket ska ske mer planmässigt med stöd av jurisprogrammets pedagogiskt ansvarige studierektor och i samverkan mellan flera ämnen. Bilden är från ett rättegångsspel i Juridicums rättegångssal.

med kursföreläsarna organiserar undervisning och examination i dessa ämnen, förklarar Marie Sandström.

Liknande koordinatörer föreslås också att tillsättas inom andra kursöverskridande rättsområden, däribland ekonomi, internationell rätt och miljö rätt. Ytterligare koordinatörer kan tillkomma. Vissa kursöverskridande rättsområden kommer inte att finnas kvar som särskilda kurser i det obligatoriska blocket. Företagsekonomi integreras med skatterätten och associationsrätten. Nationalekonomi försvinner helt som obligatorisk kurs, men dess rättsekonomiska aspekter ska ingå i de kurser där de är relevanta.

Allt fler ärenden avgörs i domstol enligt förvaltningsprocessuella regler. Arbetsgivarna, även de privata, efterfrågar därför ett större inslag av förvaltningsrätt, särskilt förvaltningsprocessrätt, i utbildningen. Som svar på arbetsmarknadens behov utökas därför förvaltningsrätten från 15 hp till 21 hp.

Rent generellt har arbetsgruppen försökt att undvika kortare kurser. På två veckor hinner en lärare inte att etablera ett tillräckligt pedagogiskt djup, menar Marie Sandström:

– Vi har valt ett mellanting mellan helterminkurser och våra nuvarande kortkurser. Helterminkurser valde vi bort eftersom den som inte klarar sig kan få problem, till exempel med CSN. Vi befarar också att betygshetsen skulle öka om vi införde helterminkurser

Arbetsgruppen föreslår att det obligatoriska blocket minskar med en halv termin till sex och en halv. Det ger större utrymme för studenterna att fritt välja specialkurser.

– I Stockholm har vi särskilt goda förutsättningar att få tag på kvalificerade lärare inom specialämnen. Specialisering är visserligen inte något som i sig efterfrågas av arbetsgivarrepresentanterna. Men genom det begränsade antalet studenter på specialkurser ges större möjligheter att träna juridisk metod och olika färdighe-

ter, vilket arbetsgivarna efterfrågar, säger Marie Sandström.

Kursordningen kommer att ändras. Exempelvis kommer folkrätten att flyttas från termin 2 till termin 5 eftersom studenterna upplever att de har svårt att ta till sig folkrätten så tidigt i utbildningen. Andra ommöbleringar sker för att få en mer logisk ordning på kurserna. Arbetsgruppen menar till exempel att nuvarande ordning där allmän avtalsrätt läses efter arbetsrätt inte upplevs som ändamålsenlig:

– Idag har vi kurser som ligger på samma termin utan att de har särskilt mycket med varandra att göra. I den nya ordningen kommer kurserna istället att organiseras i block. Det gäller till exempel folkrätt och internationell privaträtt. Blockorganisationen ger ökade möjligheter för lärarna till samverkan mellan ämnena och för studenterna att förstå den särskilda metod som präglar dem.

Fakultetsnämnden antog arbetsgruppens förslag den 31 maj 2011. Två reservationer inkom, den ena från professor Peter Melz. Han anser att den minskade inslaget av ekonomi i studieordningen försvagar studenternas förståelse för rättsliga problem med ekonomisk karaktär, särskilt ämnen med en kommersiellrättslig inriktning. Peter Melz förordar en alternativ studieplan där associations- och skatterätten, i vilket rättssekonomi integreras, ligger på samma termin. Därigenom får studenterna lättare att tillgodogöra sig rättens ekonomiska aspekter enligt honom. Peter Melz är också kritisk till att skatterätten flyttas från termin 6 till termin 4 eftersom kopplingen mellan grundkursen och specialkurserna i skatterätt blir svagare. Vidare ifrågasätter han förlängningen av förvaltningsprocessrätten och förkortningen av processrätten.

Enligt professor Henrik Edelstams reservation är flera förslag otillräckligt förankrade vid fakulteten. Han framför kritik bland annat avseende insamlingsmetoden och analysen av det beslutsgrundande materialet. Henrik Edelstam anser att förslaget borde ha övervägts ytterligare. Vidare ifrågasätter han reduktionen av straffrättskursen med två veckor.

Marie Sandström menar tvärtom att förslaget är väl förankrat i kollegiet.

– Visst har det varit en jobbig beslutsprocess, men stimulerande. Jag konstaterar också att en stor majoritet i fakultetsnämnden har bifallit förslaget och att det inte finns två tydliga alternativ som står emot varandra. Att Juridicum består av människor som passionerat försvarar sina ämnen ser jag bara som en styrka, säger Marie Sandström.

Termin	Gamla studieordningen	Omfattning	Nya studieordningen	Omfattning
1	Juridisk introduktionskurs Juridisk informationssökning Civilrätt 1	15 hp 3 hp 12 hp	Juridisk introduktionskurs Europarätt (parall. o integ. med JIK o statsr.) Statsrätt	12 hp 7,5 hp 10,5 hp
2	Statsrätt Folkrätt Europarätt Rättsinformatik	12 hp 6 hp 6 hp 6 hp	Civilrätt (2) Civilrätt (3)	22,5 7,5
3	Civilrätt 2 Civilrätt 3	22,5 hp 7,5 hp	Civilrätt (4) Civilrätt (1) Associationsrätt	12 hp 10,5 hp 7,5 hp
4	Civilrätt 4 Straffrätt	12 hp 18 hp	Skatterätt Straffrätt	15 hp 15 hp
5	Processrätt Företagsekonomi Associationsrätt	19,5 hp 4,5 hp 6 hp	Processrätt Internationell rätt (folkrätt + internationell privaträtt)	18 hp 12 hp
6	Skatterätt Förvaltningsrätt	15 hp 15 hp	Rätts historia Förvaltningsrätt (inkl. förvalt. process)	9 hp 21 hp
7	Rätts historia Nationalekonomi Internationell privaträtt Allmän rättslära	9 hp 6 hp 4,5 hp 10,5 hp	Rättsinformatik Allmän rättslära Specialkurs	6 hp 9 hp 15 hp
8	Specialkurser och examensarbete	60 hp	Specialkurs Specialkurs	15 hp 15 hp
9			Examensarbete	30 hp



# Med juridiken som släktsjukdom

Forskarstudierna började som en hobby • Christina Ramberg vågar sticka ut hakan

Juridicum har fått en ny professor i civilrätt vid namn Christina Ramberg. Domen över henne som juridiknörd föll tidigt.

– Min första man tyckte att mitt intresse för juridik var sjukligt.

Sjukdomen går i släkten. Hennes far är Jan Ramberg, välkänd professor emeritus i civilrätt vid Stockholms universitet. Farfar hette Johan Ramberg och grundade den advokatbyrå som idag heter Vinge.

– Jag och pappa pratade mycket om juridiska problem när jag växte upp. En annan viktig inspiration till mitt val av utbildning var Anne Ramberg som nu är generalsekreterare i Advokatsamfundet. På den tiden var hon gift med min farbror. Hon var så vacker och smart. Jag ville bli som hon.

**Christina Ramberg** började plugga i Uppsala. Det var festerna som lockade och att slippa ha pappa som lärare. Men efter halva utbildningen tröttnade hon på Uppsalas studentliv och flyttade till Stockholm för att satsa helhjärtat på studierna.

Hon gifte sig tidigt och flyttade med sin man till Kristianstad där hon satt ting.

– Därefter skrev jag in mig på distans som doktorand vid Stockholms universitet. Att doktorera såg jag som en rolig hobby som gick bra att kombinera med barnpassning.

Hon erkänner att många tvivlade på hennes seriositet. När Christina Ramberg sex år och tre barn senare lade fram sin avhandling om köp av aktier vid företagsöverlåtelser var till och med hennes handledare professor Lars Pehrson förvånad över att det blev en avhandling.

Christina Ramberg har jobbat som forskare och lärare vid Göteborgs universitet i över 20 år. När hon kom dit var juristutbildningen alldeles ny. Hon beskriver de första åren som spännande och präglade av pedagogisk experimentlusta.

– Det kändes att krav på pedagogisk kompetens inte bara var en formellt vacker formu-

lering i ett dokument. Det betydde verkligen något. Nu har forskningen kommit mer i fokus vid juridiska institutionen i Göteborg.

**Den pedagogiska ambitionen** på lärosäten kanske automatiskt svalnar med tiden i takt med att forskningen prioriteras högre, tror Christina Ramberg.

– Kanske beror det på att det är mer status att vara en bra forskare än en bra lärare.

Christina Rambergs engagemang för lärarrollen kom nyligen till uttryck i bokform genom att hon övertog huvudförfattarskapet till introduktionsboken ”Civilrätt” som har följt generationer av juriststudenter. En ny upplaga är under produktion. Ambitionen både som läroboksförfattare och lärare är att inte krängla till saker i onödan, att relatera till det som har praktisk nytta och att hänga med i tiden. Erfarenheterna från att jobba på advokatbyrå, som skiljeman och som domare i hovrätten bidrar till möjligheten att leva upp till dessa ambitioner enligt Christina Ramberg.

– Vi lärare tenderar att lära ut sådant som vi själva lärde oss för trettio år sedan trots att en del av det numera har minskat i betydelse.

Ett exempel är den juridiska metoden. Inom förmögenhetsrätten har det skett en förskjutning från formell ”rekvisitjuridik” till ändamålsbaserad ”värderingsjuridik”. Det är numera mer vanligt med bedömningar av lösliga begrepp som ”skäligt” eller ”fackmässigt” istället för fasta begrepp som ”förmå” eller ”inse”. Då är det viktigt att läroböckerna och undervisningen följer med och anpassar metodläran till den nya kartan, enligt Christina Ramberg.

**Lärarrollen och forskarrollen** är varandras förutsättningar; de korsbefruktar varandra tycker Christina Ramberg. Det senaste stora forskningsprojektet var att tillsammans med andra europeiska forskare utarbeta en europeisk civilkod. Det är inte utan stolthet som hon berättar att såväl Högsta domstolen som flera av



Christina Ramberg röstades tidigare i år fram som ”Årets jurist” av juristikstudenter, notariet och biträdande jurister.

dess motsvarigheter i andra europeiska länder har hänvisat till den.

Christina Ramberg är inte rädd för att sticka ut hakan. Hon tycker att man borde skrota lagen om offentlig upphandling (LOU) och hon har skrivit förslag till en helt ny avtalslag.

– Kanske är jag en liten retsticka. Jag tycker att det är roligt att försöka påverka. En del blir provocerade av att jag vill riva upp en lag som är hundra år gammal.

**Lagen om offentlig upphandling** förfelar sina syften enligt Christina Ramberg.

– Målet, att skattebetalarna ska få det bästa och mesta för sina pengar, är viktigt. Men LOU leder inte till det. Tvärtom får den heltokiga följder. Minsta barn kan se att kejsaren är naken.

Det är inte att förvåna att webbtidningen Upphandling 24 har nominerat henne till ”Årets opinionsbildare”. Tidigare i år röstades hon

fram som ”Årets jurist” av juristikstudenter, notariet och unga biträdande jurister genom konsultföretaget Blendow Group.

Att komma till Stockholm är som att komma hem i mer än en bemärkelse. Det var här hon växte upp, men det var också här hon studerade och doktorerade, om än på distans.

– Mina doktorandkompisar från den tiden är numer professorer vid Stockholms universitet. Dessutom är det en stimulerande miljö; inom mitt ämne, kommersiell juridik, finns det inget annat svenskt lärosäte som kan jämföra sig med Stockholm.

*Förutom Christina Ramberg har rektor beslutat att befordra även Jori Munukka och Märten Schultz till professorer i civilrätt samt Mauro Zamboni till professor i allmän rättslära.*

## Ny grundbok om juridik utgiven

I våras kom en ny bok i grundläggande civilrätt, straffrätt och processrätt. Författarna till boken ”Juridik” är verksamma vid universiteten i Stockholm, Umeå och Örebro. En av dem är universitetslektorn i civilrätt vid fakulteten i Stockholm, Konrad Lundberg.

– Boken riktar sig till studenterna på JÖK:en och liknande kurser, men vi menar att den går att använda även på JIK:en och liknande inledningar till juristutbildningar, säger Konrad Lundberg.

Boken inleds med ett avsnitt om rättsordningen, rättskällorna och rättstillämpningen. Efter varje huvudavsnitt följer exempel på rättstillämpningen inom det område som avsnittet avhandlar.

– Det är viktigt att förstå hur juridiken fungerar utan att nödvändigtvis lära sig alla reglerna utantill. Även de icke-jurister som läser JÖK:en har nytta av det. Vi tillgodoser också önskemål

en på ökat inslag av metod som kursföreläsarna för JIK:en i Stockholm efterfrågar.

Från och med hösten 2011 används boken på JÖK:en vid Stockholms universitet samt på ett antal kurser i grundläggande juridik vid Karlstad och Örebro universitet. Vid Göteborgs universitet kan studenterna välja mellan ”Juridik” och ”Civilrätt”.

*JÖK står för ”juridisk översikt kurs” och är en fristående, grundläggande kurs i juridik med tyngdvikt på civilrätt. JIK står för ”juridisk introduktionskurs”. Den kan läsas som fristående eller som första kurs på jurisprogrammet och är en introduktion till flertalet rättsområden.*

*Medförfattare till ”Juridik” är universitetslektorerna Konrad Lundberg, Johan Schüldt, Teddo Rother-Schirren och gästlärare Anders Lager-*

*stedt samt professorerna Per Jonas Nordell och Marcus Radetzki vid Stockholms universitet. Från Örebro universitet medverkar professorerna Anina H Persson och Josef Zila och från Umeå universitet universitetslektor Catharina Calleman.*

### På webben

- Paneldiskussionen om 11 september på webb-tv
- Val av ny fakultetsledning och vice-rektor
- Fredric Korling ställer ut sin konst
- Omfattande bidrag till Juridicum för sameuropeiskt master-projekt
- Juristprogrammet i Stockholm åter i topp
- Nyantagna doktorander hösten 2011
- Nya regler för examensarbete
- Dubbelt i topp för Stockholms universitet i rättegångstävling

Läs fler nyheter på [www.juridicum.su.se](http://www.juridicum.su.se). Se även nyhetsarkivet.

**Att prenumerera på Juridicums nyhetsbrev är gratis. Skicka din postadress till [staffan.westerlund@juridicum.su.se](mailto:staffan.westerlund@juridicum.su.se) så får du nästa nyhetsbrev i din brevlåda.**